

НОВІ ІНШОМОВНІ СЛОВА В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ЗМІ ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Стишов О.А.,

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053,
o.styshov@kubg.edu.ua

Інтенсифікація входження значної кількості нових іншомовних слів у сучасну українську мову переважно через дискурс ЗМІ є підставою для ґрунтовного дослідження таких одиниць. У статті проаналізовано фактори, головні джерела новозапозичень, їх основні тематичні групи, визначено небажані входження, для яких у національній мові існують кращі питомі відповідники. Зазначено, що для початку ХХІ ст. характерне явище швидкого проникнення в дискурс мас-медіа (а згодом засвоєння в літературній мові) чималої кількості екзотизмів.

Ключові слова: нові іншомовні слова, новозапозичення, мас-медіа, дискурс, тематична група.

Стишов А.

Новые иностранные слова в украиноязычных СМИ начала ХХІ века

Інтенсифікація проникнення значительного количества новых иноязычных слов в современный украинский язык в основном через дискурс СМИ является поводом для серьезного исследования таких единиц. В статье проанализированы факторы, главные источники новых заимствований, их основные тематические группы, определены нежелательные заимствования, для которых в национальном языке существуют лучшие исконные соответствия. Отмечено, что для начала ХХІ в. характерно явление быстрого проникновения в дискурс масс-медиа (а впоследствии освоения в литературном языке) значительного количества экзотизмов.

Ключевые слова: новые иностранные слова, новые заимствования, масс-медиа, дискурс, тематическая группа.

O. Styshov

New Loan-Words in Ukrainian Mass Media at the Beginning of the 21 Century

The beginning of the 21st century is characterized by the tendency towards a steady and substantial increase in the number of new loan-words (viewed as a peculiar kind of innovations "boom"), which enter the lexicon mainly through the mass media discourse and have not been sufficiently analysed so far in modern Ukrainian studies. Therefore, a scrupulous research of complex lexical-and-semantic processes occurring in modern Ukrainian as a result of language contacts remains rather urgent and necessary. In view of this, the author collected over 300 new loan-words as well as contexts of their usage. The article analyses extra- and intralingual factors and main sources of new loan-words occurrence. Among the latter the author singles out the mass media discourse, in which Anglicisms and Americanisms dominate (about 80–82 %), while the borrowings from Italian, French, Spanish and Japanese represent a smaller amount (18–20 %). New loan-words typical of the analysed period have mostly enriched the following thematic groups of vocabulary: scientific-and-technical, physical education and sports, economic, social-and-political, culture and art, tourism, advertising, everyday life. The collected and thoroughly analysed material from the mass media discourse testifies that the majority of new loan-words are of a bookish nature, including, in particular, special lexemes of various terminology systems, among which internationalisms and Europeanisms prevail. It is also found out that conversational and slang lexical units are less frequent. The article also identifies cases of redundant unnecessary occurrences of borrowings due to having better correspondences in the national language as well as points to the unjustified use of barbarisms in a foreign language graphical presentation. It is also noted that the beginning of the 21st century is characterized by the phenomenon of rapid penetration of a considerable number of exoticisms into the mass media discourse and subsequently into the literary language.

Key words: new loan-words, new occurrences, mass media, discourse, thematic group.

Вступ. Проблема мовних контактів у лінгвістиці є однією з найважливіших і найскладніших. У дискурсі україномовної публіцистики початку ХХІ ст. вплив іноземних мов (передусім

англійської та її американського варіанта) як одного з головних чинників глобалізаційного процесу засвідчено особливо зримо. Запозичення й іншомовні слова в українській мові були і зали-

шаються одним із найактивніших джерел поповнення та збагачення її мовних засобів. Свого часу з цього приводу слушно думку висловив академік Л.А. Булаховський, який зазначав, що зростання словникових ресурсів літературних мов унаслідок запозичень і кальок є одним із найвиразніших явищ мовно-літературного розвитку [1, 353]. У цьому плані серед усіх відомих лінгвальних рівнів помітно виділяються лексичний і фразеологічний, які є найбільш динамічними.

Засвідчено, що лексичні неологізми іншомовного походження щодень стають масовішими, тобто спостерігаємо своєрідний «бум» цих одиниць у сучасній українській мові. Це відбувається тому, що нині темп змін позамовних обставин за своєю стрімкістю перевищує темп еволюції національної мовної системи загалом. Активне запозичення багатьох нових інтернаціоналізмів і європеїзмів в українську мову служить переважно для заповнення лакун у терміносистемах на позначення нових понять та інших важливих реалій і явищ.

Критичний огляд літератури, концептуальних рамок, гіпотез тощо. Характерно, що проблема лексичних запозичень у мовах давно вийшла за межі теоретизування і має важливе прикладне значення, а тому нині активно обговорюється не тільки лінгвістами. Незважаючи на те, що іншомовні входження постійно перебувають у полі зору українських і зарубіжних лінгвістів (зокрема, їх дослідження останніх десятиліть присвячено різноманітним аспектам вивчення названих одиниць: лексико-семантичне освоєння (Б.М. Ажнюк, С.П. Денисова, М.І. Навальна, Ю.А. Зацний, І.М. Каминін, Н.А. Ясинецька, О.В. Слаба, Т.М. Полякова, П. Мариненко, Л.П. Крисін, О.І. Дьяков, В.М. Аристова, М.А. Брейтер, М.С. Селіванова, С.В. Воробйова, О.М. Булика, О. Мартінцова, Р. Свободова, О.В. Розен, В. Янг та ін.), тематичні групи (М.І. Агапоненко, Н.О. Попова, В.П. Сімонюк та ін.), функціонування і стилістичні особливості (О.М. Лапінська, Т.С. Майструк, Т.М. Рудакова, Н.В. Гудима, Я.В. Битківська, М.В. Бондар, Ю.О. Сцепанчук та ін.), словотвірний потенціал та адаптація (І.М. Кочан, Л.П. Кислюк, І.М. Каминін, Д.В. Мазурик, Л.М. Архипенко, О.С. Дьолог, Я.А. Голдованський та ін.), у текстах засобів масової інформації існує тенденція до постійного та істотного зростання кількості нових іншомовних слів (це своєрідний «бум» нововходжень), а також жаргонізмів, варваризмів, неологічних похідних утворень на базі інновацій-запозичень, які залишаються поки що в сучасній україністиці належно не простудійованими. Тому скрупульозне вивчення складних лексико-семантичних процесів, що відбуваються в словниковому складі сучасної української мови внаслідок мовних контактів, є досить **актуальною** і важливою проблемою.

Мета статті — проаналізувати фактори, головні джерела, основні тематичні групи нових ін-

шомовних слів та визначити небажані входження.

Відповідно до мети статті визначено **завдання дослідження**:

1) ввести до наукового обігу значний корпус фактичного матеріалу — нових іншомовних слів;

2) з'ясувати екстра- й інтралінгвальні чинники, які сприяють активному входженню та вживанню новозапозичених слів;

3) виявити і проаналізувати основні мови-донори лексико-семантичного збагачення сучасної української мови;

4) виявити основні тематичні групи нових іншомовних слів;

5) обґрунтувати недоречність, небажаність запозичення і функціонування деяких одиниць у дискурсі сучасних україномовних ЗМІ.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становить розуміння нових запозичень українською мовою як закономірного явища на сучасному етапі її оновлення й розвитку в умовах глобалізації простору, інформаційного суспільства й різнопланової активізації міжнародних відносин. Для виконання завдань і досягнення мети в статті використано такі методи й прийоми: описовий (аналіз наукових засад дослідження міжмовного запозичення; визначення екстра- й інтралінгвальних чинників поповнення нововходженнями словникового складу української мови; позиціонування інформаційно-публіцистичних матеріалів як показника мовного оновлення; характеристика джерел нових запозичень, їх тематичних, структурно-семантичних і лінгвостилістичних особливостей; опис значення нових іншомовних одиниць); дистрибутивний (з'ясування причин та умов взаємодії процесів мовного оновлення й запозичення; ідентифікація неологізмів-нововходжень, які запозичуються до української мови, в автентичних англійських словниках неологізмів та суцільна вибірка прикладів їх запозичення з українськомовних інформаційно-публіцистичних матеріалів); структурно-компонентний (класифікація структурно-семантичних різновидів і лінгвостилістичних особливостей досліджуваних запозичень з урахуванням їх мовної та міжмовної мотивації; застосування прийомів етимологічного й когнітивного аналізу); елементи методу кількісних підрахунків (класифікаційно-статистична систематизація структурно-семантичних різновидів нових іншомовних слів та форм їх запозичення до української літературної мови).

Джерельною базою для здійснення добору й аналізу новозапозичень слугували переважно матеріали кількох відомих друкованих видань (газет «Україна молода», «День», «Високий замок», «Молода Галичина», «Голос України», «Хрещатик» та ін.; журналів «Український тиждень», «Всесвіт», «Ї», «Україна», «Коліжанка» тощо), телеканалів (UBR, 5-ий канал, ICTV, канал 24, 1+1, 112-ий,

News one тощо), радіо (Радіо Свобода, Українське радіо, «Промінь»), окремих інтернет-видань (газет «Українська правда», «Економічна правда» та ін.). Зібрана картотека становить понад 300 нових іншомовних одиниць та їх слововживань.

На початку ХХІ ст., за нашими спостереженнями, активному входженню та вживанню новозапозичених слів (особливо в дискурсі ЗМІ), сприяла низка чинників екстралінгвального та інтралінгвального характеру. Серед перших виділяємо такі: 1) посилення глобалізації, тобто зростання міжнаціональних і особистих контактів та обмінів в умовах переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства; 2) вибір Україною європейського шляху розвитку після Помаранчевої революції, а особливо після Революції гідності й активізація співпраці зі світовим співтовариством у ряді галузей — політики, економіки, науки, техніки, навчання й освіти, спорту, культури, туризму (політична і моральна підтримка Заходом України в протистоянні російській агресії та допомога передусім в економічній, військовій сферах; активізація участі українських учених, виробничників у наукових конференціях, симпозиумах, круглих столах, відеоконференціях, виставках тощо; закупівля нових видів техніки, устаткування, машин і механізмів із-за кордону; участь України в Болонському навчальному процесі, нові зарубіжні освітні програми, розробки, підручники, науково-освітня література, навчання українців у розвинених країнах Заходу; активна участь українських спортсменів у змаганнях різноманітних рівнів і вагомі досягнення, гра в зарубіжних клубах і командах; постійні культурні заходи й обміни із зарубіжжям — художні виставки, концерти, фестивалі, конкурси; туристичні подорожі й відпочинок українців у різних куточках світу, збільшення цікавих програм про туристичні подорожі в різні країни на телебаченні й на радіо) тощо; 3) загальна демократизація в Україні, відсутність цензури, особливо стосовно мови ЗМІ, розкутий стиль журналістів та учасників мас-медійного спілкування; 4) зростання рівня освіченості журналістів і більшості громадян України, зокрема оволодіння іноземними мовами; білінгвізм; 5) мода на іншомовні слова і запозичення, естетичні смаки українців (особливо молодого покоління), які надають мовленню оригінальності, незвичності, престижності; 6) потужний і постійно зростаючий вплив інтернет-телефонії; 7) посилення діяльності іноземних фірм, релігійних організацій і сект в Україні; 8) значний вплив реклами, в якій вагому частку посідають нові іншомовні слова і фразеологізми; 9) поживлення міграції населення як в Україні, так і у світі тощо. До інтралінгвальних чинників варто віднести: 1) системність мови, що ґрунтується на взаємозалежності її елементів; 2) тенденція до інтеграції елементів мови; 3) номінативна безвихідь

або внутрішньомовна потреба в називанні нової реалії, нового уявлення і відсутність відповідного поняття в базі мови-реципієнта (передусім це стосується різних термінів); 4) принцип економії мовної енергії, лінгвальних засобів; 5) практична потреба у семантичному або стилістичному розмежуванні внутрішньо близьких, однак усе ж таки різних понять для їх уточнення; 6) прагнення до новизни та свіжості, емоційності й експресивності; 7) дія аналогічних тенденцій тощо.

Наші спостереження і зібраний значний фактичний матеріал, праці останніх років названих вище лінгвістів дають підстави стверджувати, що найголовнішим джерелом поповнення і збагачення лексичної системи української мови початку ХХІ ст. є англійська та її американський варіант. Тому серед нових іншомовних слів в українській мові названого періоду істотно домінують англіцизми та американізми, тобто слова і фразеологізми, кальки та одиниці, утворені за їх взірцями (десь 80–82 %). Це спричинено низкою факторів, зокрема посиленням політичних, військових, економічних, наукових, культурних та ін. зв'язків і співпраці між Україною та США, Великою Британією, Канадою, Австралією; значними проривами і досягненнями англословних країн у багатьох сферах діяльності (інформатика, техніка, телефонія, спорт, культура, туризм, побут тощо). Інтенсивна дифузія нових запозичень-англіцизмів зумовлена потребою заповнення лакун переважно в українських терміносистемах для позначення нових понять, а також інших важливих реалій, явищ, ознак, дій і процесів сьогодення. Адже англіцизми на відміну від узвичаєних питомих лексем дають змогу українцям більш точно, містко і без певних асоціацій висловитися.

Засвідчено, що серед ряду основних тематичних груп (або лексико-семантичного структурування лексем) новозапозичень-англіцизмів у сучасну українську мову найчисельнішу, за нашими даними, становлять одиниці на позначення науково-технічних понять і реалій. Адже нині в усьому світі передова наука і прогрес послугують переважно англійською. Домінують одиниці з обчислювальної техніки і комп'ютерних технологій. Це передусім зумовлено стрімким розвитком останніх у світі та інтенсивним упровадженням у життя українців новітніх технологій, використанням широким загалом (не лише фахівцями, а й пересічними громадянами) комп'ютерної техніки і технологій, які номіновано здебільшого по-англійськи і які мають переважно інтернаціональний характер: *вай-фай* (англ. Wi Fi — скорочення від *Wireless Fidelity* — бездротова точність) — сучасна технологія бездротового доступу в Інтернет, що найбільш динамічно розвивається; *постинг* (англ. posting — відправлення поштою, в тому числі й електронною) — відправлення електронною поштою; *хештег* (англ. hashtag від *hash* — символ

решітки і *tag* «тег») — спеціальна позначка для повідомлень у «Твіттері», яка дає можливість об'єднати різноманітні повідомлення від різних авторів у єдине змістове ціле; *скайп* (англ. skype) — багатофункціональна програма, що дає змогу спілкуватися через мережу Інтернет за допомогою голосового та відеозв'язку з рідними, колегами, друзями по всьому світу; *домен* (англ. domain — галузь, сфера) — зона в системі імен Інтернету тощо. Такі слова передусім завдяки дискурсу мас-медіа активно функціонують і надзвичайно швидко стають загальнозживаними та кодифікованими. Напр.: *Американці також запустили успішний хештег у соцмережі RedTubeArmy, популяризувавши клуб до небачених раніше висот* (газ. «Високий замок», 06.06.2017); *Бойовики не вийшли на скайп до Контактної групи — питання заручників відклали (заголовок статті)* (газ. «Українська правда», 14.02.2016, 18:40).

В аналізованій групі вагоме місце займають також нововходження, які номінують поняття і реалії мобільної телефонії, що в нинішню добу розвивається надзвичайно інтенсивно: *смартфон* (англ. smartphone — розумний телефон; від *smart* — розумний і *phone* — телефон) — мобільний телефон із розвинутою програмною платформою, яку можна назвати операційною системою; *флаблет* (англ. phablet від *phone* — телефон і *tablet* — планшет) — формфактор смартфонів із діагоналлю екрана від 5 до 6,9 дюймів; *блютуз* (англ. bluetooth) — технологія бездротового зв'язку; *SIM-карта / сім-карта / сімка* (останній варіант є розм.) (від англ. Subscriber Identification Module) — ідентифікаційний модуль абонента у вигляді смарт-карти, що застосовується в мобільному зв'язку (мобільний телефон, смартфон, модем та інші пристрої абонентського обладнання); *роумінг* (англ. roaming — бродити, мандрувати) — процедура надання послуг зв'язку (мобільний зв'язок, Wi-Fi) абоненту поза зоною покриття «домашньої» мережі (або базової станції) шляхом використання ресурсів базової станції іншого оператора мобільного зв'язку). Пор. у контекстах із дискурсу мас-медіа: *Компанії HTC і Facebook представили спільний смартфон First — компактний Android-пристрій середнього класу* (газ. «День», 05.04.2013, 10:52); *На території Європейського Союзу з 15 червня 2017 року буде скасована плата за роумінг* (журнал «Український тиждень», 14.06.2017, 15:22).

Науково-технічну групу на початку XXI ст. також активно поповнюють нові назви різних видів машин, роботизованих систем, механізмів, наукових методик тощо: *квадрокоптер* (англ. quadrotor, quadrocpter — чотирироторний вертоліт) — мініатюрний безпілотний літальний апарат із чотирма гвинтами, які крутяться у діагонально протилежних напрямках; *дрон* (англ. drone — джміль) — безпілотний літальний апарат

військового чи цивільного призначення, різновид військового робота; у ширшому сенсі — мобільний, автономний апарат, запрограмований на виконання якихось завдань (наприклад, автономні системи, створені для польоту, розроблені для виконання місій, потенційно небезпечних для людини); *робототехніка / роботехніка* (англ. robotics) — виробнича техніка, що ґрунтується на застосуванні роботів; *гаджет* (англ. gadget) — портативний технічний пристрій або засіб, що поєднує в собі високі технології й цілком реальне практичне використання; *сегвей* (англ. segway) — двоколісний електросамокат; *анімаptronіка* (англ. animatronics від *animation* + *electronics*) — методика, що застосовується в кінематографії, мультиплікації, комп'ютерному моделюванні для створення спецефектів рухливих штучних частин тіла людини, коли необхідно сконструювати складний макет, покадрова зйомка якого неможлива, та ін. Напр.: *Лікарні в швейцарському місті Лугано почали користуватися поштовими квадрокоптерами для перевезення проб біологічного матеріалу* (Українське радіо, 03.04.2017, 12:56); *Диво робототехніки: як шестирукий бот-волейболіст з м'ячем впорався* (заголовок) (5-ий канал, 15.04.2017, 17:00.).

Аналізована тематична група розширює й збагачує свій лексичний склад і за рахунок деяких англійських номенів на позначення нових наук, їх галузей, інших понять та реалій: *нетлінгвістика* (англ. netlinguistics) — наукова дисципліна, яка вивчає особливості мови інтернет-дискурсу; *H-індекс* (англ. H-index) — показник впливовості науковця, групи вчених, наукової установи або країни загалом, заснований на кількості їхніх статей та їх цитуванні; *веб-дизайн* (англ. web design) — галузь веб-розробки й дизайну, завданням яких є проектування користувацьких веб-інтерфейсів для сайтів або веб-додатків, тощо. Пор.: *Так, нетлінгвістика призначена для забезпечення мережі взагалі та інформаційно-пошукової системи зокрема* (інтернет-сайт: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO...); *Міська учнівська інтернет-олімпіада з ІТ започаткована у 2013 році у місті Львові. Перша олімпіада була присвячена ІТ, проводилась серед учнів шкіл в номінаціях: комп'ютерна лінгвістика (англійська мова); офісні програми, «Графіка», «Веб-дизайн», «Обчислювальна техніка», «Програмування»* (газ. «Молода Галичина», 31.07.2017).

Другу за кількісним наповненням групу нових англіцизмів та американізмів формують слова і терміни фізичної культури й спорту. Адже ця галузь на початку другого тисячоліття бурхливо розвивається, й більшість змагань із різних видів спорту висвітлюють сучасні мас-медіа. Навіть існує на телебаченні ціла низка спеціальних спортивних каналів, а в мережі Інтернет — відповідних сайтів. Щороку зростає кількість фізкультур-

ників і спортсменів, спортивних коментаторів, оглядачів та експертів, а особливо — уболівальників та небайдужих до спорту пересічних громадян. Тому в досліджуваний період засвідчено значне проникнення в українську мову англіцизмів та американізмів, які називають нові види спорту, або ті, що в нашій країні раніше не практикувалися: *флорбол* (англ. floorball) — командна гра на підлозі з пластиковим м'ячем, різновид хокею; *футволейбол* / *футволей* (англ. footvolley від *foot* — нога і *volleyball* — волейбол) — пляжна гра, що являє собою поєднання футболу і волейболу; *голбол* (англ. goalball) — спортивна гра з м'ячем, у який вбудовано дзвони, для людей із вадами зору; *скіатлон* (англ. skiathlon) — лижні перегони переслідування без перерви між двома етапами; *ватербординг* (англ. waterboarding) — вид водного спорту: стоячи на спеціальній дошці й тримаючись за фал, прикріплений до катера, що йде попереду, спортсмен здійснює акробатичні стрибки, перевороти тощо; *слеклайн* (англ. slackline) — вид спорту / активного відпочинку, який полягає у ходінні по натягнутій стропі, та ін. Напр.: *У Ріо-де-Жанейро Україна привезла найчисленнішу у своїй історії делегацію: 173 спортсмени з 21 області нашої країни боротимуться за перемогу у 15 видах спорту (академічне веслування, волейбол сидячи, дзюдо, легка атлетика, настільний теніс, наверхліфтинг, кульова стрільба, стрільба з лука, фехтування у візках, футбол серед спортсменів з наслідками церебрального паралічу, велоспорт (на треку та шосе), параканое, голбол)* (газ. «Високий замок», 06.09.2016, 17:00); *Норвезьку лижницю Маріт Бйорген можуть позбавити золотої медалі, виграної у скіатлоні, якщо не припиниться комерційна рекламна кампанія з її участю, не санкціонована МОК* (газ. «Україна молода», 12.02.2014, 00:00). Цікаво, що окремі спортивні терміни можуть поступово набувати нової семантики. Так, спеціальна одиниця *ватербординг* нині має ще одне значення — специфічний метод тортур: імітація утоплення підозрюваних у злочинах. Пор. у контексті: *Безкомпромісність і ненависть допомагає робити «ватербординг» клятим ісламістам в Абу-Грейбі* (інтернет-сайт: maidan.org.ua/arch/arch2010/1268663553.html)

У сучасну добу Україна, хоч і повільно та болісно, але поступово входить у ринкові відносини, усе глибше інтегрується у світову економіку і торгівлю (мова і про участь держави в СОТ, і про асоціацію з ЄС та ін.), тобто не може залишатися осторонь загальних тенденцій. Через це в сучасну українську мову (особливо завдяки дискурсу ЗМІ) останніми роками проникла досить значна кількість нових запозичень-англіцизмів економічної сфери на зразок: *стартап* / *старт-ап* (англ. start-up — запускати) — новостворена або з короткою історією фірма чи компанія, яка перебуває у стані розвитку і займається перспективни-

ми дослідженнями (переважно у сфері інформаційних технологій та інтернет-проектів); *лінкідж* (англ. linkage) — дозвіл біржі своїм клієнтам продавати і купувати в неї контракти з подальшою їх купівлею-продажем на іншій біржі; *фандрейзинг* (англ. fundraising) — процес залучення грошових коштів та інших ресурсів організацією (переважно некомерційною) з метою реалізації як певного соціального проекту, так і серії проектів, об'єднаних однією спільною ідеєю; *сублізинг* (англ. sub-lease) — вид піднайму предмета лізингу, згідно з яким лізингоодержувач за договором лізингу передає третім особам (лізингоодержувачам за договором сублізингу) у користування за плату на погоджений строк, відповідно до умов договору сублізингу, предмет лізингу, отриманий раніше від лізингодавця за договором лізингу; *біткойни* — віртуальні гроші тощо. Пор.: *Український стартап здивував світ (заголовок)* (інтернет-сайт: fakty.ictv.ua/ua/index/view-media/id/75634); *У безрезні між повітряним альянсом Коломойського і «Розой Ветров» було укладено код-шерінгову угоду, що дало змогу компаніям використовувати флот один одного на правах сублізингу* (газ. «Економічна правда», 27.09.2010, 09:15).

Еволюцію суспільно-політичного життя, яке повсякденно зазнає бурхливих змін як в Україні, так і в багатьох державах світу, відображають новозапозичені англіцизми й американізми: *спойлер* (англ. spoiler від *spoil* — псувати) — партія або кандидат, створені політтехнологами однієї політичної сили для боротьби зі своїми опонентами; *астротурфінг* — штучне керування громадською думкою; *споуксмен* — представник якої-небудь офіційної особи, який публічно висловлює її позицію з тих чи тих питань; — *даунишїфтер* (англ. downshifter) — той, хто переміщується із престижного соціального середовища в менш престижне; *спін-дoктор* / *спіндoктор* (від *spin* — вертіння, кружляння і *doctor* — лікування) — радник, який займається повідомленнями у засобах масової інформації і є професіоналом у царині зв'язків із громадськістю, тощо. Напр.: *Як правило, місія спойлера — відібрати кілька відсотків (або й десятих відсотка) від ворожої партії, граючи на її електоральному полі* (журнал «Український тиждень», 18.04.2012); *«За ким правда, той обов'язково перемаже», — переконує спіндоктор проекту «Знай правду» та власник ресурсу «Вої» Анжеліка ГРАБОВСЬКА* (газ. «День», 22.04.2016, 09:24).

Останніми десятиліттями Україна зазнає потужного англійзованого культурного і мистецького впливу Заходу. Серед нових термінів та слів відповідної тематичної групи домінують одиниці на позначення: 1) музичних напрямів і стилів (*неофолк* (*neofolk*) — музичний напрям у рок-музиці, піджанр постіндастралу, який характеризується окультною, поганською або гностичною тематикою і поєднанням індустріальних музичних засо-

бів із традиційним європейським фолком; *етно-рок* (*ethno rock*) — напрям у музиці, що поєднує фольклор із роком; *ф'южн* (*fusion* — злиття) — напрям у рок-музиці, для якого характерне поєднання різноманітних засобів музичної виразності (року, джазу тощо); *дабстмен* (*dubstep*) — музичний стиль, що характеризується яскраво вираженим низькочастотним басом і розрядженим брейкбітом на задньому плані); 2) художніх і кінематографічних понять та реалій (*нанопанк* (*nanopunk*) — напрям у науковій фантастиці (різновид посткіберпанку), присвячений соціальним і психологічним аспектам застосування нанотехнологій; *сиквел* (*sequel* — продовження) — продовження відомого художнього твору (роман, кінофільму), який мав комерційний успіх; *екшн* (з *англ.* *action movie* — дослівно «фільм дії»; розмовно — «екшн»; інша поширена назва — «бойовик») — кінострічка, яка поєднує в собі драматичний жанр фільму разом із нестримними діями: бійки, автомобільні переслідування, вибухи, стрілянина тощо); 3) інших понять і реалій культури (*фаєр-шоу* (*fire show*) — оригінальне вогняне видовище, що об'єднує театр і вогонь; *кардмейкінг* (*англ.* *cardmaking* від *card* — листівка, *make* — робити) — мистецтво виготовлення вітальних листівок своїми руками; *хітмейкер* (*hitmarker*) — той, хто створює популярні у певний період пісні, мелодії, диски тощо); *скрапбукінг* (*англ.* *scrapbooking* від *scrapbook* (*scrap* — вирізка, *book* — книга), буквально — «книга з вирізок») — вид рукодільного мистецтва, що полягає у виготовленні та оформленні сімейних або особистих фотоальбомів. Пор. у контекстах: *Міські хлопчики й дівчатка не чують багатоголосся, однак знають, що таке дабстмен. Під біт автоматично починають рухатися* (журнал «Український тижень», 13.12.2015, 12:12); *На межі 2010–2011 років у вітчизняних кінотеатрах вийшов сиквел діснеєвського фільму «Трон» зразка 1982 року — «Трон. Спадок»* (реж. Джозеф Косінські) (газ. «Україна молодша», 06.01.2011, 00:00); *У неділю, 13 квітня, відбудеться великий майстер-клас зі скрапбукінгу для дітей* (газ. «Високий замок», 01.04.2014).

Характерно, що на початку ХХІ ст. в Україні надзвичайно активно почав розвиватися туризм, який дає змогу людям наочно пізнати найкращі куточки світового довілля та культурні цінності, традиції, обряди, звичаї, кухню країн і народів, а також різні регіони рідної держави. Фактичний матеріал засвідчує, що на зазначеному етапі термінологія і лексика туризму активно поповнюється за рахунок англійських новозапозичень, які переважно мають або поступово набувають лінгвістичного статусу інтернаціоналізмів. Нині в дискурсі мас-медіа з'являються лексичні одиниці як для номінування нових видів туризму і подорожувальників, так і для позначення різних туристичних послуг, які їм надають: *дайвінг-туризм*

(*diving tourism* від *diving* — пірнання і *tourism* — туризм) — різновид туризму, в основі якого підводне плавання зі спеціальним спорядженням; *скітур* (*ski touring*) — гірський туризм із використанням лиж і спеціальних кріплень для підйому вгору; *хайкінг* (*hiking*) — пішохідна подорож гірською місцевістю за певними маршрутами без спеціальної фізичної підготовки; *каучсерфер* (*couch surfer* від *couch surfing* — мандрівка диванами) — той, хто безкоштовно ділиться з іншими місцем для ночівлі під час їхніх подорожей, організовує спільні подорожі та розвиває культурний взаємобмін; *раунд-трип* (*round trip*) — квиток на поїздку туди й назад; *ол-інклюдив* (*all inclusive*) — система обслуговування в готелях, за якої харчування, напої (найчастіше місцевого виробництва) і багато видів послуг включені у вартість проживання, тощо. Напр.: *Всі вершини та цікавинки Чорногірського хребта [Карпат], можна відвідати в одноденних радіальних прогулянках! Це, власне, і називається словом — хайкінг* (інтернет-сайт: https://carpathians-guide.blogspot.com/2016/07/blog-post_8.html?m=0); *Прилітати мала в Сінгапур, леміти з Гонконгу. Раунд-трип обійшовся в 1500 євро* (інтернет-сайт: <https://travel.tochka.net/ua/7737-15-terminov-kotorye-dolzhen-znat-kazhdyy-turist/>).

Інтенсифікація процесу входження і функціонування нових англіцизмів на початку третього тисячоліття особливо переконливо засвідчена в українськомовній рекламі, яка розвивається все активніше, особливо в дискурсі ЗМІ. Найбільше зафіксовано неолексем для називання рекламносіїв (*білборд* (*амер., англ.* *billboard* від *to bill* — оголошувати в афішах, рекламувати і *board* — дошка) — рекламний щит великих розмірів, який встановлюється переважно вздовж вулиць і доріг; *лайтбобкс / лайт-бокс* (*lightbox*) — конструкція з підсвіченням, що кріпиться до стовпів, кіосків, торців будівель тощо, призначена для зовнішньої реклами; *басорама* (*bus-o-rata*) — рекламна підсвічена двостороння панель, яку встановлюють на даху автобуса чи іншого транспортного засобу; *банер* (*banner* — прапор, транспарант) — рекламний плакат, прапорець тощо із символікою певної фірми або торговельної марки), а також інших понять і реалій, так чи так пов'язаних із аналізованою сферою (*тизер* (*teaser*) — рекламне повідомлення, що не містить докладної інформації, а створює інтригу навколо нового продукту, ніяк не називаючи його; *бриф* (*brief*) — коротка письмова форма узгоджувального характеру між сторонами, які планують співробітничати, де прописано основні параметри майбутнього заходу, рекламної кампанії; *копірайтер* (*copywriter*) — фахівець, який створює тексти рекламних оголошень та інших презентаційних текстів). Пор.: *Також у рамках опитування респондентам було задано питання «Яку кількість рекламних конструкцій (щити, білборди, лайтбокси) на вулицях Ви вва-*

жаєте найбільш прийнятною?» (газ. «Високий замок», 25.10.2016, 09:46); З'явився перший **тизер** українського повнометражного анімаційного фільму «Мавка. Лісова пісня». Про це повідомили у компанії FILM. UA Group, що його й презентувала. Відео **тизера** опублікували на сторінці компанії у Facebook (газ. «День», 18.07.2017, 13: 20).

В українськомовному дискурсі ЗМІ досліджуваного періоду серед інших тематичних груп лексики зафіксовано незначну кількість інновацій-англізмів, зокрема це стосується царини медицини (**холтер** (*holter*) — прилад для моніторингу роботи серця і реєстрації артеріального тиску пацієнта; **вельнес** (*wellness* від *well-being* — добре самопочуття і *fitness*) — система оздоровлення, що дає змогу досягти емоційної і фізичної рівноваги, помірне і комфортне фізичне навантаження, здорове харчування, комплексний догляд за шкірою, хороший відпочинок, оптимізм і позитивне мислення); освіти та навчання (**коучинг** (*coaching* — тренерство) — мистецтво сприяти підвищенню результативності, навчанню й особистісному та професійному розвитку іншої людини; **кейс-метод** (*case method* від *case study* — вивчення ситуації) — метод ситуативного навчання на конкретних прикладах); побуту (**бебі-слінг** (*baby sling* — перев'яз для малюка) — шматок міцної тканини з ляками для перенесення дитяти (від немовляти до 2–3 років); **ті-шот** (англ. T — літера англійського алфавіту і *shirt* — сорочка) — футболка, майка з невеликими рукавами) та ін. Пор.: Про нові можливості, що з'явилися в лікарів у плані діагностики завдяки придбання новітнього обладнання та відкриття центру ранньої діагностики, розповів завідувач рентгенологічного відділення поліклініки Олександр Артюх: — Раніше ми не мали змоги точно діагностувати, наприклад, хвороби серця. Зараз же з допомогою **холтера**, який записує роботу роботи серця, це стало можливим (газ. «Ваше здоров'я», 16.11.2012); ... виховуємо власні кадри: набираємо (або переводимо з інших посад усередині компанії) персонал з недостатньо вираженими професійними рисами, але з великим потенціалом до його зростання та проводимо інтенсивну підготовку (3–6 місяців), яка включає навчання, **коучинг** з боку колег і керівника... (газ. «День», 28.07.2006); **Бебі-слінг** — далеко не новий винахід. Насправді, перев'яз для носіння дітей вже тисячі років з успіхом використовують жінки по всій планеті. Проте в західних країнах вона з'явилася порівняно недавно, тому багато матерів ще не навчилися її застосовувати (інтернет-сайт: cikavo.in.ua/batki/odjag-dlja-maljuka/10311-jak-vikoristovuvati-bebi-sling).

Зібраний фактичний матеріал із дискурсу мас-медіа початку XXI ст. переконаливо доводить, що нові запозичення з інших мов (порівняно з англійською) є незначними і загалом становлять

18–20 %. Цікаво, що в кінці XX ст. такі одиниці, за нашими підрахунками, становили десь приблизно 20–25 %.

Засвідчено, що в досліджуваній часовий зріз друге місце за чисельністю після новозапозичень-англіцизмів посідають лексичні входження з італійської мови. Це колишні екзотизми, які надзвичайно швидко з позначуваними реаліями проникли й закріпилися в українському соціумі. Серед останніх істотно переважає тематична група на позначення напоїв. Домінують назви різних видів кави та сумішей із нею: **доніо** (*doppio* — подвійний) — кава еспресо в подвійній порції; **ристрето** (*ristretto* — обмежений) — дуже концентрована, міцна кава, зварена в меншому, ніж еспресо, об'ємі: 7–10 г кави на 15–20 мл води; **лате** (від *итал. latte macchiato*) — італійський напій, що готується з гарячого збитого молока і кави (рідше — чаю, мате, або маття); **мокачино / моко** (від *итал. caffè mocha*) — знаменитий сорт кави і назва напою, приготованого на основі лате з шоколадом та ін. Пор: Одна порція густого і в'язкого **ристрето** розрахована всього лише на пару ковтків, тому випивають її зазвичай безпосередньо біля барної стійки, щоб миттєво отримати необхідний потужний енергетичний заряд (інтернет-сайт: <http://papigutto.com.ua/ua/populyarnyuretsepty/napitki/kofe/ristretto-samyj-italyanskij-kofe/>); Найбільший вплив на калорійність **мокачино** має кількість та вид шоколаду, далі йдуть молоко, карамель або цукор (інтернет-сайт: zdorovia.com.ua/harchuvannja/26487kava-smachna-i-kaloriin...).

Зафіксовано також деякі спиртні напої на зразок: **самбука** (*итал. sambuca*) — італійський лікер з ароматом ганусу; **грана** (*итал. grappa* від *grappolo d'uva* — цвях винограду) — італійський міцний спиртний напій із винограду; **чинзано / чинцано** (*итал. cinzano*) — популярна в багатьох країнах світу марка вермуту, що виробляється в Італії з 1757 р., тощо. Також нині в Україні значного поширення набули різноманітні італійські страви та відповідні їх номени, які й формують наступну тематичну групу, що активно поповнюється: **лазанья** (*итал. lasagne*) — традиційна страва італійської кухні, приготована з шарів тіста впереміш із шарами начинки, залитими соусом; **равіоли** (*итал. ravioli*) — італійська страва, що нагадує вареники або пельмені; **карпачо** (*итал. carpaccio*) — страва з тонко нарізаних шматочків сирого м'яса, приправлених оливковою олією з оцтом і (або) соком лимона; **прошіutto** (*итал. prosciutto* — окіст) — італійська шинка, приготована з окосту, натерта сіллю й прянощами та ін. Нині популярними є також різні італійські закуски і сири: **антіпасто** (*итал. antipasto*, мн. *antipasti* — перед їжею) — закуска італійської кухні (мариновані в олії овочі, страви з копчено-студіями, оливками, запеченими овочами, сирами, морепродуктами, шматочками свіжих фруктів, зелен-

ню тощо), яка подається перед іншими стравами; *брускета* (італ. bruschetta від *bruscare* — запікати на вугіллі) — традиційна італійська закуска, схожа на бутерброд; *моцарела* (італ. mozzarella) — італійський молодий м'який сир із буйволячого або коров'ячого молока, а також їх суміші; *маскарпоне* (італ. mascarpone) — італійський сир, схожий на вершковий ніжний крем із кислінкою, тощо. Пор. у контекстах: *Італійський білий рис спочатку варять у білому вині, потім викладають у голловку сиру пармезан, додають вино грану, розігривають, подають гарячим разом із прошито* (газ. «Високий замок», 22.10.2012, 14:07); *Наприклад, приготування моцарели в домашніх умовах — дуже корисне вміння в сьгоднішній економічній ситуації, або ж секретні рецепти приготування глінтвейну — поки ще стоїть прохолодна погода і є бажання закутатися увечері у теплий картатий плед* (газ. «День», 26.03.2015, 18: 21).

Спортивні італійські терміни і назви певних реалій цієї галузі становлять наступну групу, оскільки чемпіонати Італії та збірні команди цієї країни з різних видів спорту (особливо з футболу) мають високі показники і рейтинги. Це такі одиниці, що порівняно недавно ввійшли в українську мову: *латераль* (від італ. laterale — боковий) — крайній захисник, який дієво підтримує атаку або взагалі закриває всю бровку; *катеначо* (від італ. catenaccio — засув, клямка) — тактична схема у футболі, яка робить акцент на обороні та використанні тактичних помилок суперника; *ліберо* (італ. libero — вільний) — у волейбольній, футбольній та деяких інших спортивних командах — гравець оборони, що не має чіткого місця на полі, а вільно переміщується, підстраховуючи одноклубників, та ін.: *Офіційний сайт Ювентуса повідомив, що бразильський латераль Дані Алвес залишає команду* (інтернет-сайт: <https://football24.ua>).

На початку XXI ст. українська лексична система поповнилася через підстиль мас-медіа чисельно незначною кількістю нових запозичень із французької мови. Серед названих входжень немає змоги виділити певні тематичні групи. Це окремі слова на позначення деяких назв їжі (*фондю* (від фр. fondue — топити, розтоплювати, плавити) — традиційна альпійська страва з топленого сиру з додаванням спецій, яку готують і зазвичай споживають у спеціальному посуді; відома передовсім у швейцарській кухні, але також у французькій, італійській і частково південно-німецькій (Баден-Вюртемберг); *тарталетки / тарталетти / тортелетти* (фр. tar-telette від *tarte* — торт) — невеликі чашечки (кошички) до 10 см із прісного тіста для подачі в них різних начинок — м'ясних, рибних, грибних, овочевих, присмачених соусами і пряними приправами; *глясе* (від фр. glacé — заморожений, застиглий) — охолоджена чорна кава з морозивом); спеціалістів

певного профілю (*шоколадье* (фр. chocolatyer) — фахівець із виготовлення шоколаду та продукції з нього; *сомельє* (фр. sommelier [somɛljɛ]) — професійний знавець вин, який представляє їх споживачам), а також поодиноких реалій і напрямів (*вінтаж* (фр. vintage) — 1) речі минулих років, зібрані в колекції (одяг, взуття, вино тощо); 2) напрям у дизайнерському мистецтві та інші стилі, яким притаманне використання тенденцій минулих часів) та ігор (*петанк* (з фр. pétanque від провансальського діал. *la petanca* — «ноги на якорі») — один із різновидів боульзу, метою якого є, стоячи всередині кола (обомі ногами торкаючись землі), кинути порожнисті металеві кулі якомога ближче до маленької дерев'яної кулі). Напр.: *Свято на порозі, і на стіл хочеться поставити щось смачне, незвичайне і швидке. Готові тарталетки з різноманітними начинками — ідеальний варіант. Адже покласти всередину такої корзинки можна що завгодно!* (журнал «Коліжанка», 08.12.2016); *Українські сомельє хочуть донести до народу культуру пиття (заголовок статті)* (газ. «Хрещатик», 19.11.2002).

Українська мова як мова-реципієнт у досліджуваній період здебільшого завдяки дискурсу ЗМІ засвоїла невелику групу слів з іспанської мови. З-поміж названих одиниць переважає тематична група на позначення танців і музики, які нині активно практикуються в Україні: *меренге* (ісп. merengue) — енергійний парний танець домініканського походження, рухи якого мають легкий еротичний характер та елементи флірту й імпровізації; *бачата* (ісп. bachata — забава і веселощі) — музичний стиль і парний танець домініканського походження; *пачанга* (ісп. pachanga) — латиноамериканський музичний стиль і танець, який характеризується синкопованим ритмом і рухами; *сальса* (ісп. salsa — соус) — музичний жанр і парний кубинський танець африканського походження; *руеда* (від ісп. rueda — коло) — особливий вид кубинської сальси, який танцюється в колі, та ін.: *Домініканська республіка — це передусім чудові пляжі, але також бачата — афро-карибський танець, водночас романтичний і чуттєвий...* (інтернет-сайт: ua.euronews.com »).

Серед іспанських назв їжі, які раніше були екзотизмами, останніми роками їх готують та реалізують і в нашій країні (як у ресторанах, кав'ярнях, так і вдома): *паелья* (ісп., кат. paella від лат. patella — пательня, сковорода) — іспанська (валенсійська) страва найчастіше з рису або маленьких макаронних ріжок із доданням шафрану та оливкової олії; може бути рибною або м'ясною, з морських продуктів або м'яса птиці, рідше змішаною; *хамон* (ісп. jamón — окіст) — іспанський національний делікатес, сиров'ялене свиняче стегно та ін. Напр.: *В Україні можна знайти неймовірні для нашого регіону підприємства, які вирощують*

устриці, чай, оливки, виготовляють **хамон** та **віскі**... (газ. «Високий замок», 09.10.2014, 00:24).

На початку третього тисячоліття в дискурсі мас-медіа функціонує певна частина нових слів, запозичених із японської мови. Кількісно домінує тематична група на позначення бойових мистецтв і всього, що з ними пов'язано: *сьотокан / шотокан* (яп. 松濤館) — один із найпопулярніших стилів карате, розроблений Гітіном Фунакосі на початку ХХ ст.; *нінджюцу* (яп. 【忍術】 ,にんじゆつ, *нінджюцу* — техніка ніндзя) — японське бойове мистецтво; *цу-син-ген* (яп. 通身眼, дослівно — «бачити очима тіла») — комплексне бойове мистецтво, в основі якого ударна техніка (удари руками і ногами) та техніка боротьби (звалювання, кидки і боротьба в партері); *ката* (яп. 型(形) — ката — форма, формальна вправа, зразок, комбінація) — систематизована послідовність групи прийомів у японських бойових мистецтвах, які пов'язані один з одним принципами ведення бою з уявним одним чи кількома противниками; *бушидо* (яп. 武士道, дослівно — «шлях воїна») — кодекс честі самурая; *айкідока* (яп. 合気道家, буквально — «той, хто займається айкідо») — спортсмен, який займається айкідо; *дзьо* (яп. 杖, じよ — палиця) — пряма гладка дерев'яна жердина, що використовується в японських бойових мистецтвах. Пор.: **Шотокан** — це дуже старий стиль, з великими традиціями, тому про власний стиль я навіть і не мрію (інтернет-сайт: <https://rivnepost.rv.ua/showarticle.php?art=029775>). Майже всі згадані вище бойові мистецтва на сьогодні практикуються в Україні, а тому закономірно, що слова на їх позначення активно вживаються мовцями. Зафіксовано також окремі назви японських страв, які поступово набувають популярності і в нашій країні: *кацудон* (яп. カツ 丼) — японська страва з рису і смаженої котлети з яйцем; *карі* (яп. カレー, カレーライス — каре, каре райсу) — популярна японська страва на основі соусу карі, який використовують як приправу до високовуглеводної основної страви (зазвичай вареного рису), тощо.

Нові запозичення з німецької, арабської, китайської, португальської та інших мов є поодинокими. Вони поки що не ввійшли до узусу, а залишаються на рівні екзотизмів, тому ми вважаємо, що їх не варто розглядати.

Зібраний і проаналізований вище значний фактичний матеріал із дискурсу ЗМІ засвідчує, що істотно переважають нові іншомовні слова книжного характеру, зокрема спеціальні лексеми з різних терміносистем, із-поміж яких є багато інтернаціоналізмів і європеїзмів. Розмовні та сленгові одиниці засвоюються значно рідше (напр.: *бакс, device, камбек* — ситуація, коли гравець або команда відіграють відставання від суперника в рахунку впродовж матчу).

Характерне явище початку третього тисячоліття, яке не відзначалося в попередні періоди

розвитку української літературної мови, — істотне збільшення числа екзотизмів та активізація їх функціонування (перебування «на слуху») як у дискурсі ЗМІ, так і в інших стилях, а також швидке їх освоєння та перехід до корпусу нормативної лексики. Такими прикладами можуть слугувати слова: *фламенко, мачо, шахід, феншуй; хіджаб* — жіночий одяг в ісламі, головне призначення якого — приховати стан, обриси тіла жінки); *мілонга* — 1) південноамериканський танець; 2) вечір південноамериканських танців та ін. Пор. у контекстах: **Фламенко** — така вражаюча концентрація любові, пережитих втрат, чекання, що, не знаючи мови, слухачі плачуть, відгукуючись на глибинний поклик (газ. «Дзеркало тижня», 31.05.2003); Суд ЄС дозволив роботодавцям забороняти своїм працівниками носити **хіджаби** (газ. «День», 14.03.2017, 12:28). Засвідчено інтенсифікацію входження передусім нових екзотизмів на позначення страв, напоїв, фруктів: *люля'-кебаб* — гостра східна страва у формі великих котлет або ковбасок переважно з баранячого фаршу; *ханкалі, долма, тофу, панакота, джелато, фреш, помело* тощо. Напр.: **Тофу** — це неймовірно універсальна страва. Одна чашка **тофу** постачає 10 грамів високоякісного, повноцінного білка... (телеканал 24, 24.02.2017, 14:30).

У дискурсі мас-медіа, а також в інших функціональних різновидах національної мови (особливо в розмовному) засвідчено тенденцію протистояння новим іншомовним входженням, намаганням замінити їх новоствореними пуризмами. Так, замість новозапозичення *руффер* на базі морфем рідної мови деривовано одиницю *дахолаз*, замість *прев'ю* — *передогляд*, замість *суперкар* — *надавтомобіль*, замість *пікапер* — *звоблювач* та ін. Важко передбачити, які з названих пуризмів підтримають і активно вживатимуть українці, а згодом і кодифікують, чи вони так і залишаться функціонувати в мові як синоніми. Лише деякі нині з'являються в ЗМІ та в інтернет-дискурсі: *Серед тих слів, за які триває голосування на платформі Словотвір, є слово «дахолаз», яким пропонують замінити «руффер»*. (інтернет-сайт: lvivreport.blogspot.com/2014/12/blog-post_74.html). Однак є й такі запозичення, які поки що конкурують із питомими українськими словами: *ліберо* — *вільний, рекетир* — *вимагач, емерджайзний* — *життєдайний (розвиток)* тощо.

Вважаємо, що потужні тенденції до глобалізації та інформатизації в українській мові початку ХХІ ст. мають і негативні наслідки. Ряд нових іншомовних слів із мовознавчого погляду є недоречними, оскільки вони порушують закони і розхилюють структуру української мови, її нормативні, стилістичні й культуромовні засади. Нерідко в низці інновацій-запозичень зовсім немає потреби: іншомовні елементи лише обтяжують мову зайвими лексичними одиницями, заступаючи або й витісняючи з ужитку наявні

в словнику загальноновживані питомі лексеми або давно освоєні запозичення, апробовані тривалою мовною практикою. Так, на нашу думку, не варто вживати такі малозрозумілі іншомовні слова, впровадження яких нічим не виправдане: *сейл, корнер, паті, міксер, драйвер, паркінг, дайвінг, кеш, мурал, коуч* і подібні, за наявності повністю ідентичних українських відповідників або давно освоєних запозичень — *розпродаж, кутовий, вечірка, змішувач, водій, стоянка, пірнання, готівка, стінопис, тренер*. Хоча деякі видання, телеканали і радіопередачі вживають небажані одиниці: *Італійські військові водолази з ескадреного міноносця Luigi Durand de la Penne, що перебуває в Одесі з дружнім візитом, провели майстер-клас з дайвінгу для людей з обмеженими можливостями на спеціалізованому пляжі для інвалідів* (газ. «Голос України», 08.09.2017); *У Києві на стіні одного з будинків на вулиці Липківського, 8 з'явився новий яскравий мурал* (газ. «Високий замок», 10.07.2017, 19:43). Вважаємо, що перш ніж залучати чуже слово, варто ґрунтовно дослідити всі питомі лексичні надбання рідної мови. Також не слід вживати (навіть і в розмовному дискурсі) сумнівні з погляду культури української мови запозичення, на зразок: *вау, крейзі, лузер, піпл* тощо.

Варто звернути також увагу на ще одну негативну тенденцію в сучасній українській мові, особливо в дискурсі деяких ЗМІ та в новітньому, зокрема постмодерному, красному письменстві, — активізацію вживання варваризмів у чужомовній графічній передачі: **WEB**, *Dhi* «даунхіл», *sms / SMS, iPad, iPhone, QR-код, Wi-Fi, PR*,

no problem, no comment тощо. Пор.: 19–21 серпня на теренах Прикарпаття буде проходити Відкритий офіційний чемпіонат України з маунтинбайку в дисципліні **Dhi** (інтернет-сайт: *sport.if.ua*); В Україні поки що бізнесменам не вигідно використовувати **QR-код** (к'ю-ар-код) (телеканал UBR, 18.09.2012, 13.27).

Проте окремі негативні тенденції і впливи загалом не порушують стабільності сучасної лексичної системи української мови. Нові іншомовні входи, як засвідчив поданий матеріал і зібрана нами значна картотека, переважно збагачують номінативні та зображально-виражальні засоби, є важливими елементами новітньої комунікації.

Також варто наголосити, що на відміну від радянської доби нині запозичення нових слів у систему української мови відбувається безпосередньо з різних названих вище мов, а не через посередництво російської мови.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, переконаємося, що на початку XXI ст. нові іншомовні одиниці передусім завдяки дискурсу ЗМІ є продуктивним шляхом збагачення словникового складу української мови. Особливо інтенсивно в цей період поповнювалися різні терміносистеми та певні тематичні групи слів — науково-технічна, фізичної культури і спорту, економічна, суспільно-політична, мистецька, туристична та ін. Надалі перспективними є праці з вивчення словотворчого потенціалу частини нових запозичень, а також їх семантичного розвитку та особливостей функціонування в новітній українській мові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булаховський Л.А. Вибрані праці [Текст] : в 5 т. / Л.А. Булаховський. — Київ : Наук. думка, 1975. — Т. 1: Загальне мовознавство. — 496 с.

REFERENCES

1. Bulakhovskyi, L.A. (1975). Vybrani pratsi [Tekst]: v 5 t. [Selected Works]. Vol. 1. Zahalne movoznavstvo. Kyiv, Naukova Dumka, 496 p.